

Begleidende notitie menukaarten en ontwerp-programmabegroting 2012

DB VRK 11 april 2011

Inhoud

1. Uitkomsten menukaarten
2. Bestuurlijk kader
3. Nadere informatie over de menukaarten
- 3 Financieel speelveld

1. Uitkomsten menukaarten

Opdracht menukaarten

Het Algemeen Bestuur besloot op 6 december 2010 over de programmabegroting 2011, gehoord de zienswijzen van de gemeenten. De gemeentelijke bijdrage werd met € 2,9 miljoen verhoogd, met name om een gezonde financiële basis te creëren voor de bedrijfsvoering van de VRK.

Het Dagelijks Bestuur kreeg daarbij de opdracht 'menukaarten' op te stellen. Deze menukaarten dienen om duidelijk te maken welke wettelijke en niet-wettelijke taken de VRK uitvoert, om zo de gemeenten de basis te geven om keuzes te maken over de taken die zij gezamenlijk van de VRK willen afnemen en zich uit te spreken over kwaliteit- of taakreductie.

Als uitgangspunt voor een voorstel om tot reductie van het takenpakket te komen gold dat de gemeentelijke bijdragen aan de VRK mochten worden verlaagd met € 2,9 miljoen. De menukaarten dienen tot het voeren van de discussie hierover in de gemeenten. Tevens droeg het Algemeen Bestuur het Dagelijks Bestuur op om inzichtelijk te maken wat een scenario van bezuinigingen op de gemeentelijke en inwonerbijdragen tot 12% (ten opzichte van de programmabegroting 2011), betekent. Dit omdat sommige gemeenten in de regio op enige manier het voornemen hebben uitgesproken meer vergaande bezuinigingen aan de VRK op te willen leggen.

In de VRK begroting 2012 is een bedrag opgenomen van € 48 miljoen aan inwonerbijdragen en inkomsten uit lokale bestuursafspraken brandweer. Een ombuiging van 12% betreft een bedrag van € 5,6 miljoen.

Voorzet voor prioritering

De organisatie heeft een inventarisatie gemaakt van alle mogelijke maatregelen die kunnen resulteren in het verlagen van de bijdrage van de gemeenten. Die maatregelen grijpen alle in op het niveau van veiligheid en gezondheid in de regio. De gemeentelijke sturing van de VRK is in de afgelopen jaren altijd voldoende strak geweest, waardoor de VRK nu geen taken uitvoert die het wettelijke niveau (ver) te boven gaan. De keuze of de VRK mogelijk onder het wettelijk niveau zal gaan functioneren ligt uiteindelijk ook bij de gemeenten.

In de meegezonden matrix en menukaarten zijn de maatregelen in groen verantwoord, en grotendeels realiseerbaar in 2012. De groene kleur betekent dat de betreffende maatregel er niet toe leidt dat de taakuitvoering onder het wettelijk niveau uitkomt. Uiteraard blijven de in de menukaarten benoemde risico's daarbij wel aan de orde. In oranje zijn de voorstellen opgenomen die naar het oordeel van het Dagelijks Bestuur minder wenselijk zijn ofwel met de nodige risico's ten aanzien van de haalbaarheid omgeven zijn. In rood staan de voorstellen die het bestuur ontraadt.

Het Dagelijks Bestuur legt de gemeenten gezamenlijk één keuzepakket voor, vanuit de constatering dat dit de meeste efficiency oplevert voor de organisatie, en daarmee de uitvoeringskosten het meest beperkt.

Totaalbeeld

De menukaarten leveren totaal keuzes op van € 5,7 miljoen, hetgeen zichtbaar is in de matrix. De groen gemarkeerde voorstellen bevatten een totaalbedrag van € 2.7 miljoen en een aantal p.m. geraamde bedragen. Bij deze bedragen wordt het volgende aangetekend:

- de uitkomsten van de menukaarten met betrekking tot subsidies en markttaken zijn hierin niet verwerkt, omdat deze geen consequenties hebben voor de gezamenlijke bijdragen van de gemeenten
- de uitkomsten van de menukaarten JGZ 0-4 en vrijwilligerspost Haarlem-Oost zijn hierin niet verwerkt, omdat deze menukaarten niet op alle gemeenten betrekking hebben.
- nog niet alle menukaarten zijn van een bedrag voorzien, omdat sommige zaken nog nader onderzoek vergen (de p.m. posten)

Kosten ondersteuning

De VRK-begroting bestaat in 2011 voor bijna 20% uit kosten van centrale ondersteuning, nu de gemeenten daartoe financieel de mogelijkheid hebben geboden. Bij ombuigingen in de primaire taken brengt de VRK ook de centrale ondersteuning, naar rato terug. Op deze wijze moet de centrale overhead binnen de bestuurlijk vastgestelde norm van 20% blijven.

Realisatie van ombuigingen op de primaire taken kan met zich meebrengen dat kan worden volstaan met minder huisvesting en werkplekken. Echter, de kostenreductie op de centrale overhead die hier rechtstreeks uit voortvloeit zal minder zijn dan de beoogde 20%. Het is derhalve noodzakelijk binnen de ondersteunende functie tot aanvullende maatregelen te komen. Voor dergelijke maatregelen worden momenteel voorstellen voorbereid. In de fasering is er vanuit gegaan dat de invulling van de ombuigingen op de ondersteunende functie een halfjaar later plaatsvindt dan de realisatie van de ombuigingen op de primaire taken.

Het financiële effect van de genoemde uitgangspunten is weergegeven in de matrix

Op het vlak van huisvesting worden mogelijkheden gezien om op termijn de kosten omlaag te brengen, los van de besparing die het verminderen van het aantal werkplekken met zich meebrengt. Daarbij wordt onder andere gedacht aan de mogelijkheid om op termijn de huurkosten voor de GGD en het Facilitair Bedrijf omlaag te brengen.

Voorstel voor ombuiging

Het bestuur legt de gemeenten het volgende advies voor met betrekking tot de te behalen ombuiging in 2012 en verder, en vraagt daarover een zienswijze:

- in 2012 een ombuiging in te vullen van € 2,9 miljoen
- dit bedrag in te vullen door het uitvoeren in 2012 van alle 'groene' menukaarten, waarbij € 0,2 miljoen wordt opgebracht uit de bedragen die in de menukaarten p.m. zijn geraamd
- een ombuiging in 2013 en 2014 uit te voeren van ieder jaar € 600.000 structureel
- deze bedragen in te vullen door het uitvoeren van de 'groene' menukaarten en daarbij gebruik te maken van het financiële effect over 2013 en 2014 van deze menukaarten.

De ombuigingsdoelstelling in 2012 is € 2,9 miljoen. Om dit bedrag te kunnen realiseren is het nodig dat alle 'groene' maatregelen worden uitgevoerd. De 'groene' menukaarten tellen, incl. het overhead-effect, in 2012 op tot € 2,7 miljoen. Er zijn daarnaast menukaarten met een p.m. geraamde opbrengst. Deze dienen taakstellend in 2012 in ieder geval de resterende € 200.000 op te leveren.

Mochten gemeenten menen dat een hoger bedrag aan bezuinigingen wenselijk is, eventueel op termijn, dan dienen daartoe meer menukaarten te worden gekozen, waar bij men uitkomt bij maatregelen die het bestuur van de VRK risicovol acht (oranje) of ontraadt (rood). Het totale effect van de voorgestelde menukaarten komt structureel uiteindelijk uit op € 5.8 miljoen.

Bij het vaststellen van ombuigingsdoelstellingen zal het bestuur overigens geen besluiten nemen over jaren die de huidige bestuursperiode van het bestuur van de VRK voorbij gaan.

2. Bestuurlijk kader bij menukaarten

Bestuurlijke uitgangspunten

Op 5 juli 2010 heeft het Algemeen Bestuur een aantal bestuurlijke uitgangspunten vastgesteld voor de discussie over taakvermindering. De uitgangspunten hadden betrekking op de maatschappelijke plek die de organisatie inneemt, de kenmerken van de taakuitvoering door de VRK en de eisen die qua bedrijfsvoering gesteld kunnen worden aan de organisatie. Een belangrijke uitgangspunt was dat het maken van gedifferentieerde afspraken over uitoefening van taken per gemeente onvoldoende efficiency oplevert. Door op te trekken als collectief is het grootste rendement te behalen.

Besloten werd dat het niet of beperkt uitvoeren van wettelijke taken in de discussie zou worden betrokken, mits dit verantwoord zou zijn.

Het Algemeen Bestuur is ervan uitgegaan dat de operatie wordt uitgevoerd zonder gedwongen ontslagen, waarbij werkbehoud boven functiebehoud gaat.

Efficiency bij de VRK

Voor de VRK is 2011 niet het startpunt voor het realiseren van structurele besparingen. De regionalisering van de brandweer in juli 2008 startte reeds met de opdracht aan de VRK om efficiency in te boeken om zaken als het Sociaal Plan Regionalisering Brandweer en verhoging van de landelijke eisen aan de brandweer te bekostigen. Ook de GGD had de opdracht nieuwe wetten uit te voeren en nieuwe taken uit te voeren zonder verruiming van budgetten.

De vele fusiebewegingen die de VRK moest maken in 2008 kende geen van alle een ruimhartig financieel kader. Op allerlei vlakken was inverdieneerd door verhogen van de efficiency daardoor noodzaak. Die noodzaak zet zich tot 2012 en ook daarna voort.

Een validatieonderzoek van bureau Berenschot uit oktober 2010 heeft aangetoond dat de VRK op dat moment een overheadpercentage van 16% kende. Het bestuur had eerder in 2008 besloten dat een percentage van 20% voor de organisatie het streven was, en heeft de gemeenten verzocht het financieel mogelijk te maken dat percentage te realiseren, om zo ook de bedrijfsvoering op orde te kunnen krijgen.

Met de verhoging van het budget dat de gemeenten beschikbaar stelden voor de bedrijfsvoering, is de VRK gaan voldoen aan het profiel van een organisatie die in haar soort tot de top 25% hoort qua efficiency.

De vele efficiëncyslagen die de VRK al heeft moeten maken en nog voor de boeg heeft om binnen haar budgetten te blijven, maakt het nodig om voor de nu voorliggende periode waarin budgetten feitelijk teruglopen een fundamentele bestuurlijke discussie te voeren over de taken van de VRK.

Besparingen bij brandweer in 2011

De overgang van de lokale brandweerkorpsen naar een regionaal korps heeft grote inspanningen gevergd, en ging met bijzondere kosten gepaard (sociaal plan, reorganisatiekosten). Eind 2010 is de noodzakelijke reorganisatie zo ver afgerond dat het overgrote deel van de taken ook echt op een regionale wijze worden georganiseerd. In het voorgaande jaar is gebleken dat de uitgaven van de brandweer ongeveer € 1 miljoen hoger lagen dan de inkomsten. Dit is ook naar voren gekomen uit de financiële analyses die in 2010 aan de gemeenten zijn voorgelegd. Het bestuur heeft de opdracht gegeven deze uitgaven door besparingen weer op het niveau van de inkomsten te brengen. Dit betekent dat brandweer Kennemerland in 2011 voor € 1 miljoen structureel zal moeten besparen. Structurele besparingen die in dit kader worden gerealiseerd komen bovenop de € 2,9 miljoen die de VRK als totaal in ieder geval moet besparen in 2012 e.v.. De invulling van deze structurele besparing van € 1 miljoen is met de burgemeesters in de regio afgestemd. Er wordt reeds uitvoering gegeven aan deze besparingen. Deze maatregelen moeten los gezien worden van de menukaarten.

Personele consequenties

De begroting van de VRK bedraagt totaal € 77 miljoen. De VRK heeft ruim 800 medewerkers in dienst en daarnaast zijn er circa 550 vrijwilligers.

Het bestuur heeft als randvoorwaarde gesteld dat gedwongen ontslagen voorkomen dienen te worden. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden, kan een exacte analyse worden gemaakt van het aantal functies dat verdwijnt door de besluiten over de menukaarten.